

Právna analýza

k hodnotiacej správe pracovnej skupiny 2 pre Humanitné vedy

pre št. program Mediamatika – bakalársky stupeň, št. odbor Knižnično-informačné štúdiá

Nasledujúca analýza sa venuje:

1. definovaniu postavenia verejnej vysokej školy
2. definovaniu právomocí získať oprávnenie na poskytovanie študijného programu (akreditácia)
3. uvedeniu príkladov.

1. Definovanie postavenia verejnej vysokej školy

Podľa zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o VŠ“), konkrétne §5, ods. 1 a nasl., „Verejná vysoká škola je verejnoprávna a samosprávna inštitúcia, ktorá sa zriaďuje a zrušuje zákonom. Zákon tiež ustanoví jej názov, začlenenie (§ 2 ods. 13) a sídlo. Ak sa verejná vysoká škola člení na fakulty, pri jej zriadení sa súčasne zriaďujú aj tieto fakulty.“.

Verejná **vysoká škola je právnická osoba** (§2, ods. 1 zákona o VŠ), ktorej integrálnou súčasťou sú fakulty a ďalšie samostatne hospodáriace súčasti a účelové zariadenia. Tieto však v súlade so zákonom o VŠ nedisponujú právnou subjektivitou a tak základným nositeľom práv a povinností je samotná vysoká škola. Z uvedeného vyplýva, že právnickou osobou je Univerzita Komenského v Bratislave (identifikovaná v prílohe č. 1 k zákonu o VŠ), a nie jej jednotlivé fakulty. **Právnu subjektivitu nemožno pre fakulty odvodiť** ani na základe ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu (zákona o VŠ) ani na základe vnútorných predpisov, ktorých prijatie a vydanie určuje zákon o VŠ (Štatút a Organizačný poriadok vysokej školy).

V rámci svojej samosprávnej pôsobnosti, verejná vysoká škola podľa § 6 zákona o VŠ tieto oprávnenia:

(1) Do samosprávnej pôsobnosti verejnej vysokej školy patrí

a) vnútorná organizácia,

b) určovanie počtu prijímaných uchádzačov o štúdium, určovanie podmienok prijatia na štúdium a rozhodovanie v prijímacom konaní,

c) utváranie a uskutočňovanie študijných programov,

d) organizácia štúdia,

e) rozhodovanie vo veciach týkajúcich sa akademických práv a povinností študentov,

f) určovanie zamerania a organizovanie výskumnej, vývojovej alebo umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti,

g) uzatváranie, zmeny a zrušovanie pracovnoprávných vzťahov a určovanie počtu a štruktúry pracovných miest na vysokej škole,

h) udeľovanie vedecko-pedagogického titulu alebo umelecko-pedagogického titulu „docent“ a „profesor“ (§ 76),

i) spolupráca s inými vysokými školami, inými právnickými osobami a fyzickými osobami, a to aj so zahraničnými,

PRÍLOHA 2

j) voľba členov orgánov akademickej samosprávy verejnej vysokej školy,

k) hospodárenie verejnej vysokej školy a nakladanie s jej majetkom v súlade s týmto zákonom,

l) určovanie výšky príspevku študentov na úhradu časti nákladov na štúdium (ďalej len „školné“) a poplatkov spojených so štúdiom podľa § 92, ak tento zákon nestanovuje inak.

Ad a) vnútorná organizácia verejnej vysokej školy

Podľa §9, ods. 1 písm. a) zákona o VŠ, spadá do pôsobnosti akademického senátu verejnej vysokej školy:

„a) schvaľuje návrh rektora na zriadenie, zlúčenie, splnutie, rozdelenie, zrušenie, zmenu názvu alebo zmenu sídla verejnej vysokej školy a fakulty verejnej vysokej školy po predchádzajúcom vyjadrení Akreditačnej komisie [§ 82 ods. 2 písm. d)],“

V uvedenej situácii, keď je Výskumné centrum pre ľudské práva, ktoré predkladá žiadosť o akreditáciu bakalárskeho študijného programu Mediamatika, riadnou súčasťou organizačnej štruktúry Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK od roku 2010 (pôvodne UNESCO katedra pre výchovu k ľudským právam, s premenovaním v roku 2016 na Výskumné centrum pre ľudské práva, na základe uznesenia AS FSEV UK zo dňa 15.6.2016), nie je možné považovať pôsobenie Výskumného centra na pôde UK v Bratislave za takú právnu situáciu, ktorá by si vyžadovala rozhodnutie AS UK na zmenu sídla verejnej vysokej školy alebo fakulty verejnej vysokej školy.

V predloženom akreditačnom spise sa uvádza, že sídlom FSEV UK v súlade s uznesením AS UK je Mlynské luhy 4, 821 05 Bratislava, a zároveň miesto výkonu práce u zamestnancov a poskytovanie študijného programu Malá Hora 4A, Martin. Ide o fakticky a právne korektné údaje, keď sídlo fakulty verejnej vysokej školy je v Bratislave a takýto údaj sa nachádza aj vo všetkých dostupných verejných registroch, navrhované miesto výučby je Malá hora 4A, Martin (a takto je uvádzaná aj v akreditačnom spise korektne).

Predkladané informácie o mieste výučby sú uvedené v akreditačnom spise v častiach:

I.3 Malá Hora 4A, 036 01 Martin (pracovisko) / Mlynské luhy 4, 821 05 Bratislava (sídlo)

II. 11 Výučbové priestory v Martine predstavujú:

- 3 klasické seminárne miestnosti
- 1 ozvučená prednášková miestnosť s dataprojektorom a pripojením na internet
- 1 miestnosť pre kreatívnu tvorbu – flexibilný nábytok, veľké pracovné stoly, neformálne sedenie, závesné systémy, interaktívna tabuľa, policové systémy

Pre účely vyhodnotenia kritériá KSP-A2 je potrebné uviesť, že na vyhodnotenie priestorového, materiálneho, technického a informačného zabezpečenia študijného programu platí pre uvádzaný systém knižnice, informačno-technologického vybavenie a materiálneho zabezpečenia programu všetko tak ako je uvedené pre FSEV UK v priestoroch jej sídla (nakoľko ide o univerzitné prístupy do databáz, univerzitný systém výpožičiek, univerzitný systém evidovania publikačnej činnosti a pod.).

Ad b) hospodárenie verejnej vysokej školy

Podrobnosti hospodárenia verejnej vysokej školy a nakladanie s jej majetkom musí byť v súlade so zákonom o VŠ a upravené vo vnútornom predpise verejnej vysokej školy.

Podľa vnútorného predpisu č. 9/2015 - Úplné znenie vnútorného predpisu č. 10/2008 Štatút Univerzity Komenského v Bratislave v znení dodatkov č. 1 až 4 (ďalej len „Štatút UK“), podľa ktorého sú v čl. 83 ods. 1 upravené základné zásady hospodárenia UK: „*UK hospodári podľa zákona o vysokých školách v súlade so zmluvou o poskytnutí dotácie zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtu ministerstva na príslušný rok, podľa vnútorných pravidiel hospodárenia a základných pravidiel na vykonávanie podnikateľskej činnosti UK.*“

Podľa čl. 84, ods. 9 Štatútu UK: „*Podrobnosti o tvorbe a čerpaní rozpočtu UK a tvorbe ďalších zdrojov financovania UK ustanovujú **Základné pravidlá hospodárenia a Základné pravidlá podnikateľskej činnosti UK.***“

Podľa čl. 86, ods. 1 a 2 Štatútu UK:

„(1) UK využíva svoj majetok na plnenie svojich úloh, na poskytovanie sociálnych služieb študentom a zamestnancom UK a v súlade so zákonom a vnútornými predpismi UK aj na podnikateľskú činnosť.

(2) Pri nakladaní s majetkom UK, osobitne s nehnuteľným majetkom, sa UK riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi¹ a pravidlami o nakladaní s majetkom UK ustanovenými vnútorným predpisom UK vydanými rektorom.“

Z uvedeného textu je jasné, že **majetok spravuje ako celok UK v Bratislave ako verejná vysoká škola a právnická osoba**. V súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi existuje len majetok verejnej vysokej školy ako právnickej osoby. **Jednotlivé fakulty a súčasti UK v Bratislave majú majetok v správe, a to v súlade s rozhodnutím rektora UK**. Do kompetencie rektora UK spadá rozhodovanie o pridelení majetku UK do správy fakulty alebo jej súčasti, ako aj o krátkodobých a dlhodobých nájmoch (pri nájmoch nad jeden rok je potrebný súhlas AS UK).

Existujúca situácia, v ktorej si FSEV UK prenája priestory pre činnosť Výskumného centra pre ľudské práva od JLF UK, ktoré má uvádzaný majetok na adrese Malá Hora 4A, Martin v správe, je **dočasným riešením právnej situácie** založenej na existujúcich kompetenciách, v rozsahu právomocí ustanovených zákonom o VŠ a Štatútom UK. Je právomocou rektora UK rozhodnúť, či bude príslušná časť majetku prenášaná alebo bude daná do správy konkrétnej fakulty. Uvedenú situáciu nemožno ex lege vyhodnotiť ako detašované pracovisko FSEV UK v priestoroch JLF UK, nakoľko ide o majetok jednej a tej istej právnickej osoby, ktorá si upravuje vnútorné vzťahy pri nakladaní s majetkom v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Dĺžka trvania zmluvy o nájme je v súlade s vnútorným predpisom UK v Bratislave – vnútorný predpis č. 18/2010 Smernica rektora UK Nakladanie s majetkom UK, kedy možno bez súhlasu AS UK uzatvoriť zmluvu o nájme na dobu dlhšiu ako 1 rok. FSEV UK aj na základe osobnej návštevy členov pracovnej skupiny dňa 13.11.2017 na mieste poskytovania študijného programu pre účely vyhodnotenia plnenia kritériá KSP-A2 pripravila podklady pre dohodu medzi JLF a FSEV, ktorá by vyústila do rozhodnutia

¹ Zákon o VŠ a zákon č. 176/2004 Z. z. o nakladaní s majetkom verejnoprávných inštitúcií.

rektora o zverení časti majetku v správe JLF do správy FSEV - prípadne do spoločnej správy, teda, že časť majetku (napr. knižnicu, študovňu) by mohli využívať obe fakulty. Hodnotenie plnenia kritéria KSP-A2 bolo verifikované z hľadiska materiálneho, technického a informačného zabezpečenia študijného programu, a to konkrétne osobnou prehliadkou priestorov pracovní zamestnancov podieľajúcich sa na zabezpečení študijného programu, 3-hodinovou diskusiou s 2 prítomnými členmi pracovnej skupiny, návštevou knižnice a multi-mediálneho centra, vrátane skladu knižnice, kde sa nachádzala celá povinná literatúra k predkladanému študijnému programu ako aj vysvetlením fungovania systému medzi-fakultných výpožičiek.

Na základe uvedeného máme za to, že majetok UK v jej dispozícii pre účely vyhodnotenia plnenia kritéria KSP-A2 s ohľadom na zabezpečenie udržateľnosti pracoviska a náležité materiálno-technické zabezpečenie predkladaného študijného programu v akreditačnom spise je k dispozícii.

2. Definovanie právomocí získať oprávnenie na poskytovanie študijného programu (akreditácia)

Podľa §2, ods. 4 zákona o VŠ: „Vysoké školy majú výhradné právo na poskytovanie, organizovanie a zabezpečovanie vysokoškolského vzdelávania. Na poskytovaní vysokoškolského vzdelávania sa podieľajú aj špecializované výučbové zariadenia vysokej školy podľa § 35 a v študijných programoch podľa § 54 aj inštitúcie, ktoré nie sú vysokými školami (ďalej len „nevysokoškolské inštitúcie“) a ktoré získali akreditáciu podľa § 86. Vysoké školy poskytujú aj ďalšie vzdelávanie)“

Podľa §83 a nasl. zákona o VŠ, žiadosti o akreditáciu študijného programu predkladá vysoká škola. Vo všetkých odsekoch uvedeného paragrafu (ods. 1 – 21) sa uvádza terminológia „vysoká škola“.

Podmienky a podrobnosti procesu nadobúdania práv na poskytovanie študijného programu upravuje Štatút Akreditačnej komisie (poradného orgánu vlády SR), schválený uznesením vlády SR č. č. 673 z 20. novembra 2013². Podľa ustanovení Štatútu Akreditačnej komisie, medzi jej základné kompetencie patrí posudzovanie spôsobilosti vysokej školy uskutočňovať študijný program (napr. čl. 7, ods. 9).

Z uvedeného textu zákona ako aj Štatútu Akreditačnej komisie vyplýva, že právo poskytovať študijný program získava vysoká škola, pričom v rozhodnutí o pridelených právach na poskytovanie študijného programu sa uvádza konkrétna súčasť (fakulta), názov študijného programu, forma štúdia ako aj časové obmedzenie získaného práva. Nositeľom práva na poskytovanie vysokoškolského vzdelávania však majú vysoké školy, ktoré sú právnickými osobami.

Pri posudzovaní spôsobilosti na poskytovanie študijných programov je tak potrebné brať do úvahy prostredie pracoviska, fakulty ako aj vysokej školy (z pohľadu otázky materiálno-technického zabezpečenia a umiestnenia pracoviska zabezpečujúceho vzdelávanie v predkladanom študijnom programe). Hodnotenie predloženého pracoviska a miesta výučby v Martine (adresa Malá Hora 4A) nemôže byť hodnotené ako detašované pracovisko, nakoľko ide o jednu právnickú osobu podľa zákona o VŠ, čo reflektujú aj pravidlá akreditácie definované v §83 a nasl. zákona o VŠ a ustanovenia Štatútu Akreditačnej komisie, ktorej **návrhy na rozhodnutie o udelení súhlasu s poskytovaním študijného programu smerujú voči vysokej škole.**

² http://www.akredkom.sk/legislative/uznesenie_673_2013.pdf

PRÍLOHA 2

Ako problematické vnímame skutočnosť, že pojem „detašované pracovisko“ nie je definovaný. Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve pozná pojem „elokované pracovisko“ a aj s týmto pojmom narába, no podľa § 38 ods. 1 sa tento zákon nevzťahuje na vysoké školy.

V prípade pracoviska v Martine **ide o majetok UK mimo sídla fakulty** a zákon o vysokých školách ani súvisiace predpisy pojem detašované pracovisko nepoznajú.

Na základe uvádzaných vysvetliviek k *Formuláru k žiadosti o vyjadrenie o spôsobilosti vysokej školy uskutočňovať študijný program*, ktoré tvoria prílohu č. 1 k nariadeniu vlády č. 104/2003 Z. z. o Akreditačnej komisii, sa k bodu I.3 **Miesto poskytovania študijného programu** sa uvádza:

Ak sa študijný program uskutočňuje v sídle vysokej školy alebo fakulty, uvádza sa „sídlo“. Ak sa na zabezpečovaní študijného programu budú podieľať pracoviská mimo sídla vysokej školy alebo fakulty, uvedú sa aj tieto pracoviská. Pracoviská sa uvádzajú aj ak budú uskutočňovať len vybrané študijné povinnosti, napríklad konzultácie, vybrané cvičenia a podobne. Rozsah zapojenia jednotlivých pracovísk sa špecifikuje v informačných listoch jednotlivých predmetov a v rámci informácií v časti KSP-A2. Pracovisko sa uvádza vo forme názvu obce, v ktorej je umiestnené alebo v ktorej sa nachádzajú priestory, v ktorých majú byť zabezpečené činnosti súvisiace s uskutočňovaním študijného programu, ak sú tieto v inej obci. Ak sa obec nachádza mimo územia Slovenskej republiky, uvádza sa v zátvorke aj názov štátu, v ktorej sa obec nachádza. Napríklad ak sa študijný program uskutočňuje v sídle fakulty a časť študijných povinností študenti absolvujú v Trnave, ktorá nie je jej sídlom, uvádza sa „sídlo, Trnava (vybrané predmety)“.

Hodnotiaca správa ako nedostatok hodnotí, že informačnom liste predmetu je uvedené len sídlo FSEV UK na Mlynských luhoch. Zároveň uvádza, že **Ak ... pripustíme, že nejde o detašované pracovisko, ale o samostatné pracovisko mimo sídla, nie je možné argumentovať zabezpečovanie výučby uvádzaním priestorových parametrov viažucich sa na sídlo, t. j. na Mlynské luhy 4 v Bratislave, ako je uvedené vo formulári v bodoch II.9 a II.12.**

Na základe uvedeného došlo k úprave údajov v informačných listov jednotlivých predmetov v rámci predkladaného študijného programu, s uvedením miesta výučby (príloha č. 5 vyjadrenia k hodnotiacej správe pracovnej skupiny), ako aj úpravy vo formulári.

3. Uvedenie príkladov

Pri posudzovaní plnenia jednotlivých kritérií, najmä **materiálno-technického zabezpečenia** upozorňujeme aj na predchádzajúcu rozhodovaciu činnosť Akreditačnej komisie, ktorá pri obdobnom prípade „presunu“ takmer celého pracoviska vrátane personálneho obsadenia z Prešovskej univerzity v Prešove, Filozofická fakulta, na Univerzitu P. J. Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, v št. odbore politológia, št. programe politológia, rozhodla pozitívne o udelení oprávnení na poskytovanie nového študijného programu s časovým obmedzením na riadnu dĺžku štúdia, bez osobitného preskúmavania či kontroly na mieste.

Univerzita Komenského v Bratislave bola zriadená zákonom v roku 1919 a je najstaršou univerzitou na Slovensku, pričom počas takmer 100 rokov svojej existencie poskytuje materiálno-technické zabezpečenie akreditovaných študijných programov na vysokej úrovni, vrátane výsledkov externej evaluácie v medzinárodných rebríčkoch. FSEV UK ako je integrálna súčasť od roku 2002 je najlepšou

PRÍLOHA 2

spoločensko-vednou fakultou (v hodnotení ARRA do roku 2016), ktorá v súlade s ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov ako aj vnútorných predpisov o organizácii činnosti a nakladaní s majetkom **spĺňa legislatívne podmienky pre riadne zabezpečenie** predkladaného študijného programu.

Zoznam bibliografických odkazov

Zákon č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Online slov-lex.sk: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/131/20160101>

Zákon č. 176/2004 Z.z. o nakladaní s majetkom verejnoprávných inštitúcií
Online slov-lex.sk: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/176/20170201>

Vnútorný predpis UK č. 9/2015 - Štatút UK v Bratislave
Online: https://uniba.sk/fileadmin/ruk/legislativa/2015/VP_2015_09.pdf

Vnútorný predpis UK č. 18/2010 – Nakladanie s majetkom UK v Bratislave
Online: https://uniba.sk/fileadmin/ruk/legislativa/2010/Vp_2010_18.pdf

Štatút Akreditačnej komisie, poradného orgánu vlády SR
Online: http://www.akredkom.sk/legislativa/Statut_novy_2014.pdf

Vypracoval: prof. JUDr. Marek Števíček, PhD., prorektor pre legislatívu UK